

VanBuiten bv
Leveroyseweg 9a
6093 NE Heythuysen

Tel: +31 (0)475 - 49 44 07

info@bijvanbuiten.nl
www.bijvanbuiten.nl

IBAN: NL86 ABNA 0128 3056 65
KVK 91612144
btw: NL865711732B01

vanbuiten.
een *frisse* blik op advies

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. Directie Plantaardige en Dierlijke Agroketens en
Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum: 25-08-2025

Betreft: Reactie Internetconsultatie 8^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het ontwerp van het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn zoals gepubliceerd op 1 juli jongstleden en ter internetconsultatie aangeboden.

Als adviesorganisatie die dagelijks in contact staat met agrarisch ondernemers, ervaren wij van dichtbij de praktische gevolgen van het mestbeleid en aanverwante regelgeving. De invoering van het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn (al dan niet in combinatie met de huidige GLB-maatregelen) heeft geleid tot een aanzienlijk complexe 'brij' aan regelgeving.

Wij constateren in de praktijk dat het voor agrariërs steeds moeilijker wordt om te begrijpen aan welke regels zij moeten voldoen. Het betreft hier niet alleen het volume aan regelgeving, maar ook de onderlinge samenhang, de vele uitzonderingen en het ontbreken van logische, praktijkgerichte uitgangspunten. De uitvoerbaarheid van beleid staat hiermee onder druk – en dat komt niet alleen de naleving, maar ook de effectiviteit van de regels zelf niet ten goede.

Vanuit onze adviserende rol zien wij dat dit leidt tot frustratie bij ondernemers en onzekerheid over het juist toepassen van de regelgeving. In veel gevallen zijn fouten niet het gevolg van onwil, maar van onduidelijkheid of het simpelweg niet kunnen overzien van alle verplichtingen. Boetes of randvoorwaardekortingen zijn dan ook vaak het gevolg van misverstanden of onbewuste fouten.

In het ontwerp staat dat er na de hoofdteelt geen bemesting meer mag plaatsvinden. Daarbij wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen vanggewassen en volgteelten. In de praktijk worden na de hoofdteelt ook volgteelten geteeld die wél stikstof nodig denk aan bijvoorbeeld bloemkool, prei en sla hebben om goed te kunnen groeien. Daarnaast gaat het in sommige gevallen om vroeg gezaaide groenbemesters, die juist in de beginfase extra stikstof nodig hebben om zich voldoende te ontwikkelen en zo hun functie goed te kunnen vervullen. Daarom is het belangrijk dat bemesting voor deze teelten wel mogelijk blijft.

Het vasthouden aan een vaste datum van 1 oktober voor het zaaien van vanggewas blijft een voorbeeld van kalenderlandbouw en houdt geen rekening met de werkelijke weersomstandigheden. Uit ervaring blijkt dat een strikt hanteren van kalenderdata vaak niet praktisch is.

In het concept wordt voorgesteld om vanggewas na maisteelt verplicht te stellen op percelen van klei- en veengronden, naast zand- en lössgronden. Dit roept vragen op, omdat uit onderzoek blijkt dat het nitraatgehalte op kleigronden doorgaans voldoet aan de normen uit de Nitraatrichtlijn, waardoor uitspoeling op klei- en veengronden meestal geen probleem vormt. Bovendien is de maatregel op klei/veen in het verleden afgeschaft vanwege het uitblijven van effect.

Kleigronden kunnen doorgaans later worden belast dan zandgronden, wat belangrijk is voor het behoud van de bodemkwaliteit. Daarom is het hanteren van een vaste zaaidatum van 1 oktober niet passend.

Ingroeipad doelsturing: een positief signaal

Tegen deze achtergrond willen wij onze waardering uitspreken voor het in het ontwerp opgenomen voorstel om te werken met een ingroeipad richting doelsturing. Wij achten dit een stap in de juiste richting. Wanneer een landbouwer via praktijkgegevens kan aantonen dat hij goed met zijn bodem omgaat en bijdraagt aan verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, zou het logisch zijn dat hiervoor ruimte wordt geboden in de vorm van vrijstelling van bepaalde generieke maatregelen. Dit vergroot het draagvlak, maakt de regelgeving meer rechtvaardig en nodigt uit tot innovatie en vakmanschap.

Oproep: voorkom verdere versnippering van regels

Wij willen echter met klem oproepen om te waken voor het toevoegen van nóg meer regels, uitzonderingen, gebiedstypologieën en differentiatie in gebruiksnormen. Uit het ontwerp volgt dat het beleid op diverse punten verder wordt verfijnd – bijvoorbeeld door uitbreiding van aandachtsgebieden – maar dit vergroot de complexiteit opnieuw. Het mestbeleid beweegt zich hierdoor richting een systeem dat niet alleen voor agrariërs, maar ook voor adviseurs en handhavers steeds lastiger te interpreteren en toepasbaar wordt.

Praktisch voorstel: gebruik de Gecombineerde Opgave voor bedrijfsberekeningen

Om de uitvoerbaarheid en naleving te verbeteren, willen wij een concreet voorstel doen. De overheid beschikt via de Gecombineerde Opgave reeds over vrijwel alle relevante perceels- en teeltgegevens per bedrijf. Wij stellen voor dat op basis van deze gegevens een berekening van gebruiksnormen wordt gefaciliteerd, die automatisch beschikbaar wordt gesteld aan ondernemers.

Deze praktische ondersteuning zou een grote bijdrage leveren aan het voorkomen van fouten die nu vaak voortkomen uit complexiteit, in plaats van uit bewuste overtreding. Dit komt niet alleen de rechtszekerheid van ondernemers ten goede, maar kan indirect ook bijdragen aan een betere milieukwaliteit door correctere toepassing van regels.

Tot slot

Tot slot willen wij benadrukken dat een effectief mestbeleid afhankelijk is van zowel beleidsambitie als praktische uitvoerbaarheid. Wij steunen de doelstellingen van het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, maar verzoeken u dringend om in de verdere uitwerking van dit programma een duidelijke koers te kiezen die uitvoerbaar, begrijpelijk en motiverend is voor de praktijk.

B.R.J.M (Bart) Nijskens

Bedrijfsadviseur
Namens vanBuiten B.V.